

rum.

CORONAPANDEMIN

**Stora insatser
för att stötta
vården**

INNOVATIONSFOKUS

**Sprint och pilot
för framtiden**

SÖDERSJUKHUSET

**Konstnärens
tankar om
installationen**

Luftens hjältar

**SÅ FUNGERAR LOGISTIKEN
BAKOM AMBULANSHELIKOPTERNS
UTRYCKNINGAR**

innehåll#2

Innovation på agendan_8

Locum har startat ett arbete där innovation ska få mer utrymme. Projektet leds av Håkan Wilken och redan sätts den första uppfinningen på ett skarpt test.

Neon sätter formen_12

Skulpturer med kalejdoskopiska mönster, gjorda av corténplåt och led-neon. Maja Droetto berättar om tankarna med sin installation på Södersjukhusets akutmottagning.

Alla ställde om _14

Regionens sjukhus fick göra stora förändringar under pandemin – allt från ombyggnationer till ett helt nytt sjukhus. Rum besökte Älvsjö sjukhus.

Vikten av gröna ytor_20

I 300 år har vetenskapen strävat tillbaka till naturen, vilket även bekräftas av dagens forskning. Och även i framtiden kommer vi se gröna oaser i våra sjukhusområden.

rum > red

RUM (3 nr/år) ges ut av Locum AB. **ADRESS:** Östgötagatan 12, Box 172 01, 104 62 Stockholm.
TELEFON: 08-123 170 00. **E-POST:** info.locum@sll.se. **WEBB:** www.locum.se.
ANSVARIG UTGIVARE: Stina Ramberg Dahl. **REDAKTÖR:** Birgitta Holm Wahlberg, 08-123 173 54.
BILDREDAKTÖR: Carola Buretorp, 08-123 170 54. **PRENUMERATION:** prenumeration.locum@sll.se.
PRODUKTION: Content Innovation. **EXTERN REDAKTÖR:** Lars Frank, Content Innovation.
GRAFISK FORM: Content Innovation. **TRYCK:** Trycks på miljövänligt papper hos miljöcertifierade tryckeriet DanagårdLitho. **OMSLAG:** Olof Holdar.
GDPR: Läs om hur Locum hanterar personuppgifter på locum.se.

Vi är en del av
Region Stockholm

Entrébyggnaden totalrenoveras

Södertälje sjukhus har genomgått en stor modernisering under de senaste åren. Fram till och med sommaren 2022 rustas nu den äldre entrébyggnaden upp och sjukhuset får därmed en modern huvudentré med bättre service. Totalrenoveringen innebär en förbättrad arbetsmiljö, bättre inomhusklimatet och att byggnaden blir mer energieffektiv. Investering omfattar också nya vårdlokaler för dagkirurgi, jourrum och administrativa arbetsplatser för läkare och vårdadministrativ personal.

»Parallellt med pandemin har det varit viktigt att fortsätta med vårt ordinarie arbete för att se till att sjukhusen fungerar dygnet runt, året runt.«

ledare > anette henriksson, vd

Vården sattes under vårens coronapandemi på exceptionella prov. Nu under hösten ser vi återigen en ökad smittspridning i många regioner. Inom Locum är vi fullt inriktade på att stötta vården på alla sätt och vis. Det goda samarbetet med sjukhusen har varit en framgångsfaktor och vi har dragit viktiga lärdomar av vårens insatser. Jag har fått feedback om att vi är kreativa och finns till hands i alla lägen. Som vd känner jag mig mycket stolt över mina medarbetare och trygg i att vi klarar mycket mer än vårt uppdrag.

Locum har stigit fram som en partner att lita på. I reportaget från Älvsjö sjukhus får du möta några av nyckelpersonerna i detta turbobygge. De berättar också om många av de övriga insatser som gjordes på akutsjukhusen och på andra platser. Under hösten utvärderar vi våra insatser och framtidssäkrar därmed vår förvaltning. Parallellt med pandemin har det varit viktigt att fortsätta med vårt ordinarie arbete för att se till att sjukhusen fungerar dygnet runt, året runt.

Ett exempel är vårt övergripande ansvar för flyg-säkerheten för regionens ambulanshelikoptrar. Varje uttryckning är en strategisk och logistisk utmaning – här krävs verkligen helikopterperspektiv. Vi driver också på vår innovationssatsning som syftar till att skapa mervärde för hyresgäster, patienter och vårdens medarbetare. Vi har testat oss fram till en tydlig metodik för att ta hand om och utveckla idéer och börjar nu se konkreta resultat, läs mer om idén bakom första pilotstudien. Vi har också påbörjat ett arbete med så kallade business case för att bättre kunna prioritera investeringar och satsningar för vården och invånarna i Regionen.

Håll Nollans årliga säkerhetspush är en viktig manifestation för att sätta strålkastarna på byggbranschens arbetsmiljö. Alla vill få hem sin mamma, pappa, syster eller partner oskadd efter arbetsdagens slut. Förening Håll Nollan, med över 80 medlemmar, samverkar för noll olyckor på byggarbetsplatserna i Sverige. För oss som stolt medgrundare var det självklart att delta i höstens säkerhetspush som bland annat genomfördes på bygget vid S:t Görans sjukhus.

Missa inte heller vår historiska artikel om läkande vårdmiljöer, ett högaktuellt ämne nu när utemiljöerna runt de tillbyggda och renoverade vårdfastigheterna utvecklas.

Trevlig läsning! 🍷

Var är vi nu?

GISSA STÅLLET. En blomma som är del av ett större verk. Svaret hittar du längst ned på sidan 23.

»Förspill inte möjligheterna som uppkommer i en rejäl kris.«

WINSTON CHURCHILL

MEI HSIA WANG WÄCHTER

CHARLOTTE RODSVALL

NU PÅ INSTAGRAM

VAR UPPDATERAD. Se vad som händer i din vårdfastighet. Följ oss på sociala medier.

BILD OLOF HOLDAR

LOCUM.SE

● Förstasidan på webben har fått nytt utseende. Tydligare struktur och mer utrymme för bild och film. Titta in för att uppdatera dig med det allra senaste!

● Möt Henrik de Hauke, specialist på medicinska gaser, som är ett av Locums många expertområden. Henrik berättar om sin roll och den medicinska gasens viktiga betydelse för vården.

● För kallt inomhus? Under hösten varierar ofta utomhustemperaturen kraftigt från dag till dag och då kan det ta tid för värmesystemet inomhus att stabilisera sig. För varmt eller för kallt? Läs mer om hur inomhusklimatet påverkas och vad du själv kan göra.

På konferensen Smarta sjukhus fick Björn Åsander dela med sig av Locums erfarenheter kring att bygga för framtidens vårdbehov.

Delad kunskap för smartare sjukhus

SMART VAL. 20 november gick den digitala konferensen Smarta sjukhus av stapeln. Locum fanns på plats, genom projektdirektör Björn Åsander och delade med sig av kunskap och erfarenheter från Locums exceptionella uppdrag de senaste tio åren med omfattande ny- och ombyggnationer på många av regionens sjukhus.

– Projektet har gett oss en massa lärdomar som blir värdefulla för en lång tid framöver, för vår fortsatta verksamhet och förhoppningsvis också för många andra som arbetar med livsviktiga vårdfastigheter, säger Björn Åsander.

Konferensen var just ett forum där Locum kunde dela med sig av sina erfarenheter och berätta om att bygga för att möta framtidens vårdbehov.

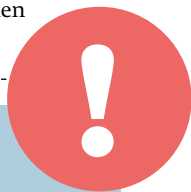
– En av de viktigaste framgångsfaktorena var att arbeta sida vid sida med vården från de första skisserna till det att vården flyttar in, sammanfattar Björn Åsander.

NYA FASTIGHETSDIREKTÖRER. Åsa Welander och Patrik Häggstrand är på plats för att med innovation i fokus utveckla förvaltningen av vårdfastigheterna.

LOCUM KUNDTJÄNST
PORTAL.LOCUM.SE

VID AKUTA ÄRENDEN RING:
08-123 172 00

Lennart Samuelsson (mitten)
tillsammans med piloten Mikkel
Forsberg och Malin Zetterberg,
som är ambulanssjukvårdare
och så kallad Hems (Helicopter
Emergency Medical Service).

Helikopterperspektiv

En ambulanshelikopter kan i det akuta läget vara livsavgörande. Bakom en uttryckning ligger en strategisk och logistisk utmaning, ett pussel som läggs av Locum. Rum har träffat teamet med högtflygande planer.

TEXT Lars Frank BILD Olof Holdar

Vid trauman, andningssvårigheter, sårskador, hjärtproblem eller stroke-symptom är snabb hjälp avgörande för att förhindra värre komplikationer. Befinner sig patienten i skärgårdsmiljö eller på annan plats som är svår eller omöjlig att nå med en ambulans är helikopter ett oersättligt hjälpmedel. Speciellt under sommaren, då fler vistas i skärgården, behövs hjälpen från ovan.

Norrtälje sjukhus, Danderyds sjukhus,

Karolinska Universitetssjukhusen i Solna och Huddinge och Södersjukhuset har alla helikopterflygplatser för att kunna ta emot akuta fall med helikopter. Dessutom används de för patienttransporter mellan sjukhus, ofta med helikoptrar från andra regioner, från Åland samt vid enstaka flygningar från andra länder.

Men ska liv räddas och kostnader vara så effektiva som möjligt så krävs mer än bara snabba insatser. Flygning med ambulanshelikopter

är en mycket tekniktung och myndighetsreglerad verksamhet med högt säkerhetstänk. Verksamheten är en prehospital spjutspets och helikoptern är ofta förstvid olyckor och sjukdomsfall på svårtillgängliga platser.

– Ambulanshelikoptrarna landar till och med på finlandsfärjor. Flygningar kan genomföras i mörker och dåligt väder, vilket ställer stora krav på utbildning och erfarenhet hos personalen. Verksamheten på flygplatserna styrs av vårdens behov, men också av inter-

nationella lagar, regler och bestämmelser förutom de nationella, säger Locums flygsäkerhetsstrateg Lennart Samuelsson.

Logistiken bakom de cirka 3 000 insatserna per år i Region Stockholm är också den avgörande. Och det är där Lennart lägger sin tankeverksamhet.

– Det vi försöker sträva efter är att få ut mesta patientnytta för skattepengarna och att det skapas en jämlik vård oavsett var du bor eller befinner dig.

Lennart har själv varit pilot inom flygplansverksamhet i SAS och helikopterverksamhet inom både försvaret, kommersiellt helikopterflyg och ambulanshelikopter. De dryga 36 åren i luften ger honom och Locum en unik erfarenhet.

Sedan september 2017 finns basen för Stockholmsregionens ambulanshelikopter på Mellingeholm flygplats söder om Norrtälje.

Nu har Locum gjort en utredning på uppdrag av Region Stockholm för att se var basen ska placeras i framtiden. Oavsett var helikoptern ska stå mellan uttryckningarna och var personalen ska få vila så kommer det hända mycket i luften framöver, spår flygsäkerhetsstrategen.

– Vi har föreslagit Regionen att investera i ett infrastruktursystem där vi kan flyga i moln och dålig sikt med GPS. Där är tanken att koppla samman Visby, KS Huddinge, KS Solna och Norrtälje i ett system med flygvägar och instrumentinflygningar. Projektet delfinansieras av EU, säger Lennart Samuelsson.

Helikoptrarna kommer att bli mer bränsleeffektiva och tystare. Redan nu har det gjorts mycket för att spara resurser på det området.

– År 2018 byggdes en tankanläggning på Södersjukhuset, vilket ökar tillgängligheten för helikoptern. Nu kan man tanka i centrala Stockholm och vara redo för nya uppdrag direkt. Trots att vi flyger på fler uppdrag i dag så har flygtimmarna minskat, liksom koldioxidutsläpp och buller. På Nya Karolinska i Solna har vi en passningsbas där helikoptern kan stå kvar efter att ha lämnat en patient.

Tack vare det behöver de heller inte åka tillbaka den långa vägen till Mellingeholm i väntan på nästa uppdrag.

– De här sakerna skapar ett mervärde till väldigt låga kostnader.

Vad kan vi annars förvänta oss av framtiden?

– Jag tror att drönare kommer mer och mer. Vi har redan sett att de testar att köra ut hjärtstartare i Västra Götalandsregionen. Den verksamheten kommer öka snabbt när nya regelverk finns på plats. Då kommer vi nog

även få se transporter mellan sjukhus med blod och andra medicinska produkter som behöver fram snabbt. Att flyga människor med drönare ligger nog längre bort, inte så mycket på grund av tekniska begränsningar, men av psykologiska. Människor kommer nog ännu en tid att flygas av människor.

Och att det görs så effektivt som möjligt här i regionen ser Locum och Lennart till. ❁

”Det roligaste med detta arbete är variationen. Du rör dig över hela länet och det är olika typer av olyckor. Sen känner jag att vi gör nytta, som kan vara på plats så snabbt.” Linda Borgstad, narkossjuksköterska.

Varje morgon inleds med en debriefing när helikoptern och personalen förbereds för dagens uppdrag. Fram till september 2020 hade helikoptern i Stockholm åkt på över 3 000 uttryckningar – så många brukar det inte ens vara på helåret annars. ”Då många har varit hemma mer i år har också fler olyckor skett”, förklarar narkossjuksköterskan Linda Borgstad.

MER TRAFIK SOMMARTID

Locum har ansvaret för fem helikopterflygplatser: Norrtälje sjukhus, Danderyds sjukhus, Karolinska Universitetssjukhusen i Solna och Huddinge och Södersjukhuset.

Regionen har en helikopter som flyger dygnet runt, året runt. I tillägg till denna har man en ”sommарhelikopter” för att svara upp mot det ökade behovet under sommaren. Den flyger i vanliga fall klockan 07-19 under perioden 15 maj till 15 september. I år startade sommarhelikopter-verksamheten redan den 3 april, för att möta det ökade behovet under coronapandemin. Sommarhelikoptern används ofta för att kunna köra personer i behov av akut sjukvård från skärgården när antalet besökare där ökar. Den minskar uttryckningstiden betydligt till ytterskärgården.

Locum har bestämt sig för att satsa mer på innovation och gör nu sitt första skarpa test.

Innovation på agendan – med kunden i fokus

Sedan ett år tillbaka satsar Locum extra på innovation. Allt för att skapa mervärde för hyresgäster, patienter och personal på sjukhusen.

– Nu kan vi ta hand om idéer på ett bättre sätt, säger ledningsstrateg Håkan Wilken.

TEXT Lars Frank ILLUSTRATION Carola Buretorp

Det var under en intern inspirationsdag i slutet av 2018 som idén att Locum skulle bli starkare på innovation lanserades. Hela Region Stockholm ska framöver arbeta tydligare med innovation.

– Då var innovation ingen uttalad del av vår verksamhet. Vi behövde en tydlig metodik för hur vi skulle kunna ta hand om och utveckla idéer som kom upp. Efter den här kickoffen, där vi hade både interna och externa före-

läsare, har vi hittat ett sätt att ta det vidare. Generellt sett är vi nu mer på tå och öppna för förändringar, berättar Håkan Wilken.

En grupp sattes samman under våren 2019 och Håkan fick driva arbetet.

– Ledningen tyckte jag skulle passa för jobbet, eftersom jag ofta tycker mycket och har synpunkter och idéer i olika frågor. Tidigare jobbade jag som biträdande projektchef med byggprojekt vid S:t Görans sjukhus.

Håkan Wilken.

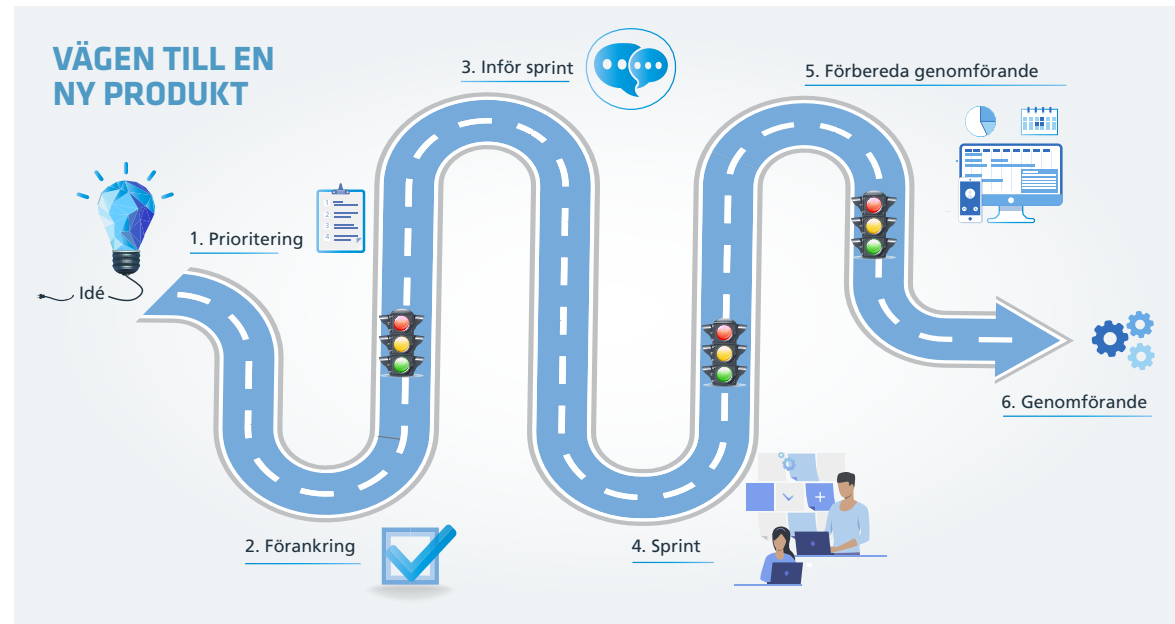
Nu efter sommaren jobbar han heltid med Locums innovation och utveckling.

– Under det gångna året har vi provat att jobba med så kallade innovationssprintar. Det går ut på att du har en idé eller ett behov som man tror kan vara intressant att utveckla. Vi jobbar under fem dagar i en grupp och vrider och vänder på olika delar.

I korthet ser dagarna ut enligt följande schema:

Dag 1: Man granskar idén djupare för att

»Efter en sprint har man en bra uppfattning om det är ett problem som går att lösa och om idén är uppskattad. Du ser om idén har bärighet helt enkelt.«

identifiera vilka problem eller behov idén kan lösa och vad som redan finns på marknaden.

Dag 2: Alla i gruppen skissar på egna idéer för hur man skulle kunna lösa problemet.

Dag 3: Gruppen jämför sina olika lösningar och sätter ihop det till en bra helhet.

Dag 4: Man tar fram en prototyp av lösningen.

Dag 5: Testpersoner i målgruppen får testa prototypen och blir intervjuade om vad som är bra och vad som kan ändras.

– I slutet av sista dagen summeras intrycken. Efter en sprint har man en bra uppfattning om det är ett problem som går att lösa och om idén är uppskattad. Du ser om idén har bärighet helt enkelt, säger Håkan.

Sprinten blir ett konkret test på om produkten faktiskt kan göra nytta för verksamheten och Locums kunder. Men det är också viktigt att komma ihåg att ett innovationsarbete är en lång process och att många idéer skrotas längs vägen.

– Ja, så är det. Av tio bra idéer är det kanske två-tre stycken som vi tar vidare.

Två idéer har redan klarat sig igenom innovationssprintarna och vidareutvecklas ytterligare ett steg för att kunna bli en skarp produkt.

– Nu vill vi se om tekniken fungerar och hur allt ska finslipas. Blir produkten tillräckligt användarvänlig exempelvis? Det finns många delar i processen som kommer att testas i ett nästa steg.

Idéerna från de två sprintar Locum gjort har de känt att de vill ta vidare och har sökt pengar för att utveckla dem ett steg till.

– Den ena idén handlar om att få bättre koll på hur våra uthyrda lokaler utnyttjas. En vanlig hyresvärd kanske mest är intresserad av att få lokalen uthyrd, men för oss är det lika viktigt att lokalerna används effektivt. På så sätt nyttjas skattepengarna på bästa sätt.

Den andra idén handlar om att patienter ska få hjälp att lättare hitta rätt inne på sjukhusen.

– Där har vi fått finansiering från Vinnova för att göra en pilotstudie, så det projektet är precis påbörjat. Men överlag ser vi att fler på Locum nu får upp ögonen för innovation och vi får in förslag via mejl och förslagslådor. ❁

LÄS MER
OM IDÉN KRING
"HITTA RÄTT"
PÅ NÄSTA
SIDA!

Tjänsten "Hitta rätt" ska få fler att komma i tid och komma fram till sitt läkarbesök.

"Hitta rätt" ska leda rätt

Många besökare till röntgen på Karolinska Universitetssjukhuset Solna anmälde sig i receptionen, men kom aldrig fram till rätt avdelning och kunde inte genomföra sin undersökning. Sådana problem ska idén "Hitta rätt" försöka lösa.

TEXT Lars Frank BILD Olof Holdar

En av innovationsgruppens två innovationssprintar har lett fram till att idén "Hitta rätt" tar nästa steg i utvecklingen. Efter den genomförda innovationssprinten (se förra uppslaget) har man fått pengar från Sveriges innovationsmyndighet Vinnova.

– Pengarna är sökta för att göra en pilotstudie. Vi kommer göra detta tillsammans med vården, berättar ledningsstrateg Håkan Wilken.

Som besökare eller patient på ett sjukhus är det inte alltid lätt att hitta till rätt avdelning eller ens rätt byggnad. För att undersöka möjligheterna att underlätta för besökarna görs nu denna pilotstudie.

Håkan Wilken beskriver ett scenario: – Du har varit hos husläkaren och får en

remiss till röntgen. Då ska du snabbt och lätt kunna hitta rätt väg dit, varför en app eller digital karta i mobilen enkelt skulle kunna hjälpa dig. Förmodligen hittar du redan till sjukhuset men väl där kan det bli jobbigare. Om du inte går till rätt entré kan det vara ganska långt till röntgen från en annan entré eftersom vårdfastigheterna är väldigt stora.

I denna tjänst går det sen att addera en rad saker:

– Efter röntgen kanske du ska göra en provtagning. Då kan du scanna en QR-kod på röntgen och få information om hur du ska gå för att komma till provtagningen. Efter besöket kanske du behöver medicin och kan då få en smidig guidning till ett apotek på sjukhuset. Du kan även få hjälp att hitta en ledig parkering, kan betala parkeringen direkt

med mobilen och får slutligen hjälp att hitta tillbaka till din bil efter besöket.

Möjligheterna är oändliga, samtidigt som det finns integritetsskydd och annat att ta hänsyn till, vilket kommer vara en del i det arbete som nu startar.

– Lösningen ska också underlätta för den som inte talar svenska, att kunna få hjälp och vägledning på sitt eget språk. Att kunna skapa påminnelser inför besök kan också göra att fler skulle komma till sin tid.

Något som alltså är ett problem i dag. – Två procent av besökarna kom alltså inte fram. Det kan låta lite, men slår du ut det på alla mottagningar och sjukhus i Stockholm så blir det många missade besök och stora bloop som faller bort. Bara på NKS handlar det om 5 000 timmar som personal, maskiner och lokaler inte utnyttjas som tänkt. ❁

Håll Nollan arbetar för att alla ska ha ett korrekt säkerhetstänk på byggarbetsplatsen, precis som på denna bild.

Arbetsmiljö >

BILD OLOF HOLDAR

"Ingen ska skada sig på våra byggarbetsplatser"

Björn Åsander är projektdirektör på Locum.

Alla vill få hem sin mamma, pappa, syster eller partner efter arbetsdagens slut.

I september fick vi en extra påminnelse tack vare Håll Nollans manifestation.

Håll Nollan är en uppmaning och en påminnelse om en av de absolut viktigaste frågorna för alla som jobbar i bygg- och fastighetsbranschen i Sverige – att ingen ska skada sig på våra byggarbetsplatser. Föreningen arbetar bland annat med att sprida goda exempel, ta fram gemensamma arbetssätt och standarder och få branschen att samverka och lära av varandra inom detta livsviktiga område.

Den 15 september genomförde Locum och övriga samarbetspartners Håll Nollans säkerhetspush, en manifestation för att lyfta betydelsen av

samarbete för att skapa en olycksfri byggbransch.

– Att komma hem oskadd efter sin arbetsdag är något vi arbetar aktivt med året om, men med denna säkerhetspush vill vi rikta strålkastarna lite extra på detta angelägna ämne,

DET ÄR TILLSAMMANS VI KAN BLI BÄTTRE OCH BYGGA EN STABIL SÄKERHETSKULTUR.

säger Björn Åsander, projektdirektör på Locum.

Säkerhetspushen genomfördes samtidigt på flera platser i landet och för Locums del var det byggprojektet vid S:t Görans sjukhus som stod som värd. Alla stannade upp en stund för att uppmärksamma hur vi alla tillsammans bidrar till en säkrare ar-

betsplats. Bland annat visades en film som en påminnelse om situationer i det dagliga arbetet där samarbetet är avgörande för säkerheten.

Håll Nollan är en förening med över 80 medlemmar som alla samverkar för

noll olyckor i branschen. Locum har varit medlem sedan föreningen grundades 2017.

– Vi är stolta medgrundare till Håll Nollan och för oss är det självklart att delta i årets säkerhetspush. Att ingen ska skada sig på våra byggarbets-

platser är något vi ständigt arbetar aktivt med att förebygga. Arbetet kräver kunskap, stort engagemang, förankring och uppföljning. Helt avgörande för att lyckas är ett gott samarbete med våra entreprenörer. Det är tillsammans vi kan bli bättre och bygga en stabil säkerhetskultur, säger Björn. ❁

»När man ligger på en brits och är jättedålig, hur känner man då? Jag ville skapa ett milt ljus med något slags energi i själva formen.«

TEXT Cecilia Lindvall FOTO Per Mannberg

Maja Droettos första reaktion när hon fick uppdraget att gestalta ljusgården på Södersjukhusets akutmottagning var lite chockertad. Förutom en tävling för att få sin konst utställd på Östra sjukhuset i Göteborg har hon aldrig varit med i dessa sammanhang. Ändå fick hon uppdraget på Södersjukhuset utifrån sina arbetsprover.

– Det var väldigt lyxigt. Många sökte och det är ett prestigefyllt uppdrag så när jag fick det blev jag förvånad, och jätteglad, säger Maja Droetto.

Hon började skissa och landade i skulpturer med kalejdoskopiska mönster, gjorda av corténplåt och led-neon. Plåten är fäst med vajrar från ljusgårdens hörn, vilket skapar en flytande känsla.

– Jag ville fylla ut rummet, så därför är de uppspända. Ofta tänker jag att jag inte jobbar med objekt utan med rummet, och då får man ta det i besittning. Även om skulpturerna är objekt ska inte känslan vara att man går runt och tittar på rummet, utan att man är i det på något sätt.

”Som att stå öga mot öga med en vänligt sinnad struktur och livsform”, lyder en mening ur hennes officiella presentation av konstverket. Namnet är ”Under molnen, över vidderna, stilla i den rasande stormen”.

– Det milda gula neonljuset kan bli ganska intimt på något sätt. Om man tänker att skulpturerna är varelser blir det något slags

möte. Men det är alltid svårt att sätta ord på sådant här.

Har arbetet gått smidigt?

– Ganska, det har varit en lång process. Metallen är av corténplåt, som ursprungligen är till för skorstenar som ska hålla länge. Den används mycket i arkitektur och trädgårdar när man vill åt den rostiga känslan.

Metallen rostar först och bildar sedan ett skydd så att den inte korrugerar för mycket.

– Plåten till mina skulpturer fick ligga ute ett helt år innan jag satte upp dem förra sommaren, men det gick bra.

Konstverk på en akutmottagning vänder sig till människor i en ganska utsatt och känslig situation. Hur har du tagit det i beaktande?

– Det var lite trixigt att veta vilken nivå jag skulle lägga mig på. Jag är inte den mest provocerande konstnären, men jag ville inte

heller anpassa mig för mycket. Då är det lätt att det blir platt.

Det är svårt att veta hur man som patient ska reagera, menar Maja Droetto.

– När man ligger på en brits och är jättedålig, hur känner man då? Jag ville skapa ett milt ljus med något slags energi i själva formen.

Blev skulpturerna som du hade tänkt dig?

– Ja, det tycker jag. Svetsen har jag inte gjort själv, däremot ljusarbetet med hjälp av min pappa. Vi höll till på ljusfirman och gjorde det själva för att få rätt finish. Jag var nog med att alla detaljer skulle bli fina.

Vad har du lärt dig längs med vägen?

– Att hitta hållbara material och hålla mig inom budget. Det blev mycket research och en del kompromisser. Jag tycker ändå att jag kom fram till något bra och som jag känner att jag verkligen kan stå för.

Hur har reaktionerna varit?

– De första reaktionerna från förbipasserande var positiva! Jag tycker att det är intressant och är spänd på reaktionerna från de som vistas i verksamheten – patienterna, deras anhöriga och personalen. Konstenheten i Regionen la ut min modellbild på hemsidan. I samband med att jag fick uppdraget fick jag några kommentarer. De flesta var positiva, medan en undrade om det är meningen att man ska bli sjuk av konsten.

Vad händer närmast för dig?

– Just nu tänker jag koncentrera mig på mitt vanliga arbete i ateljén där jag normalt arbetar med stora installationer. ✿

BILD: PRIVAT

Genom att vinkla två speglar mot varandra och föra dem över enkla teckningar fick Maja Droetto fram de kalejdoskopiska mönster som ligger till grund för skulpturerna på akuten på Södersjukhuset.

NEDSLAG I EN PANDEMI

Det här reportaget är en ögonblicksbild, skrivet redan i juni 2020. Det visar på olika insatser som Locum gjorde på flera av sjukhusen, liksom på många andra platser, för att stötta vården under våren. Insatserna har gett Locum nyttiga lärdomar och viktiga erfarenheter att ta med sig i det fortsatta arbetet under pandemin.

Alla ställde om

Våren 2020 ställdes Locum inför sin största utmaning hittills – att anpassa vårdfastigheterna till en rådande pandemi. Dessutom byggdes ett helt nytt sjukhus i turbofart, som turligt nog aldrig behövde användas.

TEXT Cecilia Lindvall **FOTO** Olof Holdar, Clas Fröhling/Fotogruppen Sös, Locums bildarkiv

Nnanför de vita skärmväggarna står fem knallblå sjukvårdssängar på rad. Mitt emot dem lika många. Varje vårdplats har ett vanligt sjukhusmått på 3x3 meter och intill varje säng finns en respirator, uttag för syrgas och andningsluft samt en svart klappstol.

Vi står i en av de rekordsnabbt uppbyggda vårdmodulerna på Älvsjö sjukhus – ett av Locums livsviktiga uppdrag under den oförutsägbara pandemivåren i Stockholm.

Fem av projektets nyckelpersoner är samlade för att visa upp det unika bygget. Några av dem har inte sett det färdiga resultatet. De var här och arbetade under byggets inledande fas och tog samtidigt hand om alla frågor som dök upp inom deras respektive områden på vårdfastigheterna i regionen.

Lena Brinck är sjuksköterska och arbetar som vårdlokalutvecklare på Locum. Hon berättar om en oviss och utmanande tid.

– När jag åkte hit första dagen visste jag inte

riktigt vad som väntade. Jag förstod allvaret först på plats. Det här var en stor och oväntad utmaning och det var bråttom, säger hon.

31 december 2019. Livet rullade på ungefär som vanligt i Sverige och världen. Samma dag informerade Kina WHO om ett okänt virus som orsakat 41 fall av lunginflammation i mångmiljonstaden Wuhan. Inflammationen var svår och inget läkemedel tycktes hjälpa.

En månad senare publicerades den första

informationen om viruset på Locums intranät. Den 5 mars upprättades en samordningsgrupp på Locum och arbetet med att anpassa regionens vårdfastigheter till det eskalerande vårdbehovet var i full gång.

Första uppdraget kom till Locum den 2 mars: Sätt upp ett saneringstält för ambulanser vid Huddinge sjukhus. Två dagar senare stod tältet klart.

Den 5 mars fick de i uppgift att upprätta provtagningsstält på Karolinska och flera andra akutsjukhus. Några dagar senare skulle det samma ske utanför närakuterna i regionen.

Tiden mellan order och uppsättning var kort.

– När behovet av tält blev stort även på S:t Göran vände jag mig till Försvarsmakten. Via kontakter kunde två sjukvårdstält upprättas dagen efter, säger Anders Gidrup, som har en

Många covid-19-smittade har behövt akut vård och IVA-platserna behövde utökas. Södersjukhuset och övriga sjukhus fick snabbt anpassas för att ha plats för fler patienter med intensivvårdsbehov.

De blå sängarna ovan i de fullt utrustade modulerna för intensivvård som förbereddes på Älvsjö sjukhus. Lyckligtvis behövde sjukhuset aldrig användas.

i den centrala projektgruppen som planerade för det som sedan skulle bli Älvsjö sjukhus.

– Från början var det åter aktuellt med Gamla Karolinska i Solna, men under sen eftermiddag den 20 mars bestämde sig de läkare som ingick i gruppen att Stockholmsmässan var det bästa alternativet.

Grundlig genomgång av de äldre sjukhusen och andra tänkbara lokaler hade visat att Stockholmsmässan i Älvsjö hade de bästa förutsättningarna, berättar kollegan och en av Locums projektrådeschefer, Fredrik Hagel.

– På Stockholmsmässan fanns en stor, uppvärmd yta med tillgång till vatten, gott om el och god ventilation. I flertalet av de äldre sjukhusen var stamnätet med andningsluft och andningsoxygen för klena för det extraordinära behovet i den här pandemin.

Parallellt byggdes bärhuskapaciteten ut. En lösning blev kylcontainrar utanför sjukhusen, och i Globenområdet byggdes bärhusplatser i befintliga kylrum.

– Det har aldrig hänt att man växlat upp på det här sättet, konstaterar Lena Brinck.

Hon får medhåll av kollegan Emanuel Olofsson, förvaltningsområdeschef för Södersjukhuset.

– Hela vården ställde om. Södersjukhuset gick upp med 70 IVA-platser och 250 vårdplatser. Det var ett otroligt arbete, säger han.

Lena Brinck är sjuksköterska och arbetar som vårdlokaltutvecklare på Locum. Pandemin förändrade hennes arbete drastiskt.

Liknande utbyggnader skedde på flera av vårdfastigheterna, till exempel i Danderyd och Södertälje.

Onsdagen den 25 mars fick Locum skriftligt beslut på vårens största uppdrag: Bygg Älvsjö sjukhus på Stockholmsmässan med 140 IVA-platser på en vecka och 550 platser på två veckor.

På måndagen två dagar tidigare stod de i mässhallen och påbörjade arbetet med att skapa en gemensam målbild.

– När jag såg framdriften i det hela under tisdagen och onsdagen kände jag mig väldigt trygg med att vi skulle hinna första etappen. Första patienten skulle kunna tas emot den 31 mars, så skyndsamhetsprincipen rådde verkligen, säger Anders Gidrup.

Första steget var att arbeta fram olika lösningar. För att planera vården och kravställning av sjukhuset hade regionen satt samman en grupp med erfarenhet av att jobba för Läkare utan gränser. Deras lärdomar från kris-situationer blev en stor hjälp.

– De flesta av oss har aldrig jobbat i katastroflägen. Det blir ett helt annat sätt att tänka än det välordnade vi har i vår del av världen, inflikar Lena Brinck.

– Jag tror att man får göra en avvägning. Vi tittade på hur andra länder hade gjort som byggt om mässlokaler och i Spanien och Tyskland låg man i ungefär samma läge som här, säger Fredrik Hagel.

Region Stockholm bad först Försvarsmakten att sätta in en ledningsfunktion för bygget. Tack vare att Anders Gidrup och Fredrik Hagel har en bakgrund i försvaret blev det överflödigt och istället bildades ett gemensamt team. Försvarsmakten gjorde också en stor insats genom att åka runt i Region Stockholm och hämta material och utrustning till bygget. – Deras hjälp underlättade mycket i byggprocessen, allt gick mycket fort. Det var ett fantastiskt stöd från Försvarsmakten, säger Lena Brinck.

Locum fick tidigt under utbrottet uppdrag att förse sjukhusen i Region Stockholm med tält för provtagning, triagering och andra åtgärder för att effektivisera arbetet. Här syns ett tält på NKS i Solna.

BILD CLAS FRÖHLING/FOTOCURUPPEN SOS

Även hemvärnspersonal fanns på plats och bidrog med sina yrkeskunskaper.

– De kanske var snickare eller hade en liknande arbetsuppgift utanför Hemvärnet, menar Fredrik Hagel.

Merparten av resurserna kom däremot från Stockholmsmässans ordinarie medarbetare med Rikard Skärebo i spetsen. Teamet är väl sammansvetsat, menar Lena Brinck, och bidrog till 100 procent med material till väggar, mediedragning, el, logistik, godshantering med mera.

Kollegorna är överens om att samarbetet mellan samtliga inblandade var otroligt lyckat.

– Det var ett fantastiskt klimat där alla ville hjälpa till. Det genomsyrade allt – också folk utan avtal ställde upp direkt. Som mest var här 300 personer och jobbade, berättar Emanuel Olofsson, förvaltningsområdeschef.

– Alla vi ringt till har velat hjälpa till och skänka saker. Det kom hit påsar med saker och mat vi inte hade beställt. Gensvaret var enormt, säger Lena Brinck.

– Jag är också väldigt stolt över hur vår organisation har hanterat situationen. Det tar oftast fem år att bygga ett sjukhus. Här gjorde vi det på två veckor, säger Emanuel Olofsson.

En tredjedel in i bygget dök teamets största utmaning upp. Fjärde dagen upptäckte de att

väggarna hade cellplast i sig, ett material som brinner väldigt bra.

Olga Nilsson är brandskyddsexpert på Locum och berättar att cellplasten upptäcktes när hål för syrgasledningarna in till vårdmodulerna skulle borras.

– Vi trodde inte att det var så illa som det faktiskt var. När vi proveldade hela uppsättningen brann även gardinerna bättre än vi trodde. Då fick vi tänka om, dels genom att glesa ut gardinerna, dels genom att jobba med patrullerande brandvakter.

Situationen var exceptionell och Älvsjö sjukhus var inget riktigt sjukhus i den bemärkelsen.

Locums säkerhetschef Anders Gidrup, en av personerna i den grupp som planerade och genomförde bygget av det tillfälliga sjukhuset.

– I ett normalt projekt kan jag säga att vägen måste vara i ett visst material och då blir det så. Här var det tvärtom: Vi har den här vägen i det här materialet, hur löser vi det?

– I England vet jag att de har byggt ett liknande koncept, men med väldigt många fler människor i samma sektioner. Skulle jag göra det igen skulle jag ändra en del saker, men det blev ändå tillräckligt bra för att våga bedriva vård här, säger hon.

En viktig aspekt var ändå att ha en så öppen planlösning som möjligt, tillägger Fredrik Hagel.

– Det krävs väldigt mycket personal för att vårda en IVA-patient. Det var viktigt att kunna vara så lite personal som möjligt för att i en exceptionell situation med personalbrist kunna vårda så många patienter som möjligt, säger han.

Vi duckar under en bit skyddsplast och kommer ut till en långsträckt, vid korridor. Här blir byggets dignitet påtaglig. Totalt 27 000 mässkvadrater är omvandlade till sjukhus med 55 vårdmoduler med tio sängar

i varje. Utanför huset finns dessutom tio tillbyggda ”Rum för avsked”.

– Här ser man storheten, säger Emanuel Olofsson och slår ut med armarna.

Fredrik Hagel blickar upp mot stålroret som hänger ovanför oss. Röret är fastsurrat i en tross som normalt bär stora ljudanläggningar. Den visar sig innehålla syrgasledningen, som slingrar sig vidare genom totalt 9 kilometer kopparrör och in till varje sängplats i vårdmodulerna.

– Det är den största syrgasanläggningen i Stockholm, förmodligen i hela Sverige, anpassad för 2 000 IVA-patienter samtidigt, säger han.

På väggen intill sitter en stor skylt med vägbeskrivning i det enorma huset. Skyltningen var svår, berättar Lena Brinck.

– Om man tänker att tio personer skulle jobba i varje modul. Då är det hundratals människor som aldrig varit här inne och som ska hitta till sina platser, var det finns brandskydd och material. Det var en utmaning att få

SÅ HAR LOCUM BISTÅTT VÅRDEN UNDER CORONA-KRISEN

ALLT BÖRJAR!
[31/1] Första informationen om coronaviruset publiceras på Locums intranät.

KALLAS TILL KRISMÖTE
[28/2] Locum kallas till RSSL (regional krisledning) första gången.

TÄLTUPPDRAG
[2/3] Locum får uppdrag att upprätta ett saneringstält för ambulanser vid Huddinge sjukhus.

EGEN SAMORDNINGSGRUPP
[5/3] Locum inrättar egen samordningsgrupp.

Uppdrag 1: Upprätta provtagningstält på Karolinska och övriga akutsjukhus.
Uppdrag 2: Förbered en lokal på Karolinska för att vårda covid-19-patienter.

HITTA PROVTAGNINGSTÄLT
[10/3] Får uppdrag att förse närakuter med provtagningstält.

SKAPA TRIAGERINGSMÖJLIGHETER
[11/3] Nu behövs triageringstält vid närakuter och vårdcentraler. Utredningsstart för alternativa platser där covid-19-patienter kan vårdas.

IVA BEHÖVER PLATS
[18/3] Uppdrag: Bygg ut IVA-kapaciteten på akutsjukhusen.

ÖKAD BÅRHUSKAPACITET
[Från 20/3] Bårhuskapaciteten börjar byggas ut på flera sjukhus, däribland i Bromma, Dalen och Huddinge.

Locums Emanuel Olofsson, förvaltningsområdeschef, och Fredrik Hagel, projektområdeschef.

logistiken att fungera med tillräcklig information, utan att bli för omfattande.

Några kliv bort genom korridoren uppenbarar sig en enorm silverfärgad duk från golv till tak. Duken är en brandcellsgräns för att kunna begränsa brandspridning och evakuerar personer till nästa område, utfall att en brand skulle uppstå.

- Beställningen var minst sagt ovanlig, menar Olga Nilsson.
- När jag ringde företaget som gör branddukarna och sa att vi vill ha 70x10 meter svarade de ja direkt, ”inga problem”. Då tänkte jag att de nog inte hörde vad jag sa och upprepade mig. Då tystnade de, säger hon.
- Företaget åkte runt i hela Stockholm för att leta material. Liksom övriga involverade företag löste de problemet.
- Alla vi ringde till hade inställningen att det här är viktigt. Det fanns aldrig ”det går inte” eller ”vi vet inte hur”.
- Modullösningen som gör att få medarbetare kan ta hand om fler patienter var en

Olga Nilsson är brandskyddsexpert på Locum som här inspekterar den speciella duken som satts upp. Det är en brandcellsgräns för att kunna begränsa brandspridning och evakuerar personer till nästa område, utfall att en brand skulle uppstå.

- framgångsfaktor. Ett koncept de definitivt kommer att ta med sig in i framtida byggprojekt, menar Fredrik Hagel.
- Den här situationen är unik. I dag koncentrerar man sig på att bygga fler enkelrum. Där går det åt mer vårdpersonal för att övervaka och ha en god överblick av ett så här stort antal intensivvårdade patienter. Här räcker det med två eller tre personer för att vårda tio patienter med god överblick, säger hon.
 - Lena Brinck berättar hur de först var lite tveksamma till lösningen, då den påverkar vårdpersonalens normala arbetssätt. Ett exempel är den personliga integriteten.
 - Lösningen bygger på att alla patienter sover ganska djupt, men det går att ställa upp lösa skärmväggar. Vi lyckades också få fram wc-rum med dörr och en spoldesinfektor i varje modul.

- Även mötesstrukturen var en framgångshistoria. Teamet använde en form av stabsarbetsplan. Normalt var de cirka 15–20 personer och hade sammanlagt 36 möten med en genomsnittstid på 27 minuter. Under varje möte redogjorde var och en för vad de gjort, vad de skulle göra och om det fanns några hinder eller behov av beslut, berättar Anders Gidrup.
- Det är så vi jobbar inom Försvarsmakten. Många tror att Försvarsmakten pekar med hela handen och säger ”gör så här”, men där handlar det moderna ledarskapet istället om att skapa ett team, en gemensam målbild och att sätta tydliga ramar.
 - Olga Nilsson nickar instämmande.
 - Det som har slagit mig mest jämfört med andra projekt är att det har varit så raka kommunikationsvägar den här gången, säger hon.

- Lärdomarna var samtidigt flera. Nästa gång vill de helst ha ett avtal på plats innan de går in i lokalen samt ett stärkt brandskydd, trots att de organiserat brandvakter redo att gå ronder.
- När vi ses har de precis fått veta att Älvsjö sjukhus ska nedmonteras. Nyheten väcker delade känslor.
 - Ena stunden känns det jättebra att det inte har behövt användas, att det inte blev så illa som man trodde. Samtidigt har vi byggt sjukhuset för att det ska användas, säger Emanuel Olofsson och får medhåll av sina kollegor.
 - Vi tar vägen förbi förråd med medicinteknisk utrustning, läkemedel, textiltvagnar, sterilt material och tillbehör för mathantering. Det finns en avvecklingsplan för varje del,

Full koncentration för att allt ska fungera för IVA-patienterna.

< Hygienfrågorna var i fokus på Älvsjö sjukhus. Locum planerade också för städning och matleveranser, allt för att kunna leverera ett fullt fungerande sjukhus.

- Vägen leder till ingången vid omklädningsrummen där vårdpersonal var tänkt att ta sig in, skyddade från smitta.
- Principerna är desamma som på ett vanligt sjukhus.
- Jag tycker att det blev bra. Man kan hänga av sig, låsa in sina saker, ställa upp sina skor och ta en dusch om man behöver, säger Lena Brinck.
 - När vi ses har teamet hunnit sova ut och återhämta sig från den mest hektiska tiden under byggnationen och uppskalningen på akutsjukhusen i regionen.

men allt går inte att återlämna eller magasinera. Unika lokaler kräver unika produkter och ingen situation är den andra lik, menar Fredrik Hagel.

- Men i och med detta har vi faktiskt skapat oss en beredskapsplan.

Lena Brinck minns hur högt tempot var under bygget i Älvsjö.

- Jag kände att jag blev trött och lite tagen när jag kom hem. Jag har jobbat väldigt mycket i mitt liv inom akutsjukvården, men det här var annorlunda och kom nära, säger hon. ❀

FÖRSTA ÄLVJSJÖBESÖKET
[22–23/3] Locum besöker Stockholmsmässan för en första rekognosering och ett team sätts ihop.

”BYGG ETT SJUKHUS”
[25/3] Får uppdrag att bygga Älvsjö sjukhus på tre veckor.

AVSKEDSRUM BEHÖVS
[30/3] Dags att bygga tolv rum för avsked vid Älvsjö sjukhus.

NYTT ANSVAR VID ÄLVJSJÖ
[31/3] SL50 tar över som ansvarig vårdgivare vid Älvsjö sjukhus.

FLER MED BIL
[1/4] Slopade parkeringsavgift för vårdpersonal under april-maj införs.

MER SYRGAS
[1/4] Syrgaskapaciteten på akutsjukhusen byggs ut av Locum.

SÖS AKUT ÖPPNAR
[2/4] Nya akuten på Södersjukhuset öppnas i förtid.

ÄLVJSJÖ KLART!
[9/4] Byggnationen av Älvsjö sjukhus står klar.

PLANERAT FÖR SLUTET
[16/4] Avvecklingsplan för coronainsatser utarbetas.

LÄTTNADER FÖR HYRESGÄSTER
[23/4] Hyresrabatter för vissa hyresgäster införs.

ÄLVJSJÖ ÖVERFLÖDIGN
[4/6] Hälso- och sjukvårdsdirektör Björn Eriksson meddelar under en presskonferens att Älvsjö sjukhus ska nedmonteras.

FORTSATT AVGIFTSFRITT
[11/6] Slopade parkeringsavgift för vårdpersonal förlängs.

Precis som med Vichy, Baden-Baden och andra kända kurorter kom många av våra svenska motsvarigheter att växa till stadsdelar eller hela städer. Landstingshuset och Sabbatsberg är två exempel med historiska anor.

Eastmaninstitutet med sin vackra konst ligger nära Vasaparken.

Medevi Brunn är Nordens äldsta hälsobrunn och ett unikt kulturminne från tiden runt 1700-talet. Men den finns inte bara där norr om Motala, utan är även namnet på ett kvarter på Sabbatsbergs sjukhus.

Ovan syns exempel på utemiljöer från Danderyd och Sollentuna.

Naturens läkande kraft

Promenader i natursköna omgivningar och bad i hälsobringande vatten. Kurorter och kurparker växte fram på 1700-talet i Sverige och förespråkade människans återgång till naturen. Modern forskning ser ut att ge den 300-åriga läran rätt, vilket nog alla som besökt grönområden kring ett sjukhus kan känna.

TEXT Jonathan Leijonberg **BILD** Regionarkivet, Wikipedia, Olof Holdar, Håkan Pettersson

Det bibliska paradiset var idealet. Både läkare och präster ansåg att människan borde fly den framväxande, smutsiga och bullriga staden – till förmån för den livskraft som fanns i skapelsens gryning. Det var 1600-tal och på kontinenten hade den vetenskapliga revolutionen börjat påvisa mineralvattnets och den sköna naturens hälsobringande effekt på kropp och själ. Resultatet blev att kända kurorter som Vichy, Karlsbad, Bath och Baden-Baden växte fram. Hit kunde främst de mest bemedlade resa för att kurera allt från melankoli till

fysiska åkommor genom att ”dricka brunn”, genomgå badkurer och ta stärkande promenader längs grusade gångar i välsköta parker.

För stormakten Sverige var det viktigt att under sommarmånaderna kunna erbjuda samma kurorter och kurparker inom landets gränser, inte minst för de återvändande krigsinvalidernas skull. Den svenske läkaren och naturforskaren Urban Hjärne (1641–1724) anses i dag vara den svenska kurortens

Urban Hjärne – den svenska kurortens fader.

fader. Efter studiebesök i föregångsländerna reste han hem till Sverige för att undersöka källor som kunde ligga till grund för inhemska hälsobrunnar. Den första etablerades i Medevi, där Hjärne analyserade vattnet 1678 och nedskrev i sina anteckningar att dess läkande effekter vida översteg andra medikamenter. Under 1700-talet växte kurorterna till ett hundratal i Sverige,

inte sällan som kombinerade vårdinrättningar med läkare och fattighus. Till de mer kända hör Loka brunn från 1720, där Carl von Linné prisade vattnet och kung Adolf Fredrik fick sin svåra huvudvärk botad genom promenader, brunnsvatten och gyttejnpackningar.

Under 1700- och 1800-talen började sjukhus och sanatorier etableras i anslutning till större grönområden. I dessa sjukhusparker planterades både inhemska och exotiska växter, allt för att skapa ett nordiskt paradis som verkade lugnande och läkande för gästen. Stockholm var idealt för ändamålet. Dels var malmarna ännu glest bebyggda. Dels ansåg man att sjukhusen av hygieniska skäl behövde ligga utanför Stadsholmens trängsel och skämda luft. Ett exempel är Sveriges första lasarett, som invigdes 1752 i Gripenhielmska palatset på Kungsholmen under överinseende av den nyinstiftade Serafimerorden. Här fanns en magnifik trädgård som anlagts redan på 1600-talet i fransk stil. I samband med sjukhusinvigningen ordnade ingen mindre än Carl von Linné med trädgården,

till vilken han bidrog med frön och plantor för odling av medicinalväxter.

I 300 år har vetenskapen alltså strävat tillbaka till naturen. Och faktum är att dagens forskning ger den gamla läran rätt i mångt och mycket. 2018 utkom bland andra forskaren Roger Ulrich med en vetenskaplig artikel baserad på en serie studier om sjukhusträdgårdarnas påverkan på patienter, personal och familj. Här hade forskarna mätt parametrar som rädsla, nedstämdhet, ilska, oro, trötthet och värk – före och efter införandet av lugnande träd-

»I sjukhusparker planterades både inhemska och exotiska växter, allt för att skapa ett nordiskt paradis som verkade lugnande och läkande för gästen«

gårdsparker. Resultaten? Hälsan fördubblades på alla punkter. Vidare utsågs forskningsartikeln till en av 2018 års bästa inom området evidensbaserad värddesign.

Fortsatt framåt är det viktigt att sjukhusområdets gröna ytor bevaras och utvecklas. I samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet och Program för Teknisk Standard arbetar Locum ständigt med att skapa attraktiva gångstråk, innergårdar, terrasser, fönster, övergångszoner mellan inne och ute (exempelvis balkonger), samt parker och trädgårdar i direkt anslutning till vårdbyggnaden. Stor vikt läggs också på mötet mellan naturen och byggnadernas entréer. Allt för att erbjuda läkande vårdmiljöer som är inkluderande, levande och trygga. Det sena 1600-talets vetenskap står sig alltså än i dag. Och kanske ser vi ytterligare ett uppsving de kommande åren, även om just bibeln inte längre är en ledstjärna. ✿

Källor: Idéhistoriker Elisabeth Mansén (Bildningspodden: Kurortens historia), SvD, Chalmers, Wikipedia, DN, Läkartidningen

»Ett business case blir ett effektivt sätt att spalta upp allt och kunna jämföra och prioritera bland olika idéer och satsningar.«

Fråga Locum > Gustav Lugnegård, business controller.

Locum fortsätter sin utvecklingsresa för att bli ett modernare bolag byggt på mod och innovation – och affärsmässighet. En viktig pusselbit är Gustav Lugnegård, i den nya rollen som business controller.

Vad gör du på Locum?

– Jag är främst ett stöd till ledningsgruppen och andra delar av organisationen, när de vill ha hjälp med att genomföra ekonomiska analyser. Jag går ofta in och kollar på ett specifikt projekt eller område och ser över lönsamhet – intäkter, kostnader och andra faktorer. Ska vi exempelvis hyra ut något som vi inte gjort förut så är det viktigt att vända och vrida på allt för att se helheten. När vi säljer fastigheter så kan jag vara med och stötta med analyser.

Ni pratar ofta om business case – vad är det egentligen?

– Det kan sammanfattas som en analys av ekonomin vid en satsning. Vad kostar det, vad får vi tillbaka? Det behöver inte bara handla om kronor och ören, utan också andra parametrar. Det kan ske ger ökad trivsel eller bättre arbetsmiljö.

Eftersom vi hanterar skattebetalarnas pengar så är det en viktig parameter vad invånarna i regionen i slutänden får ut av satsningen.

Varför är det viktigt att Locum gör detta?

– Ett business case blir ett effektivt sätt att spalta upp allt och kunna jämföra och prioritera bland olika idéer och satsningar som finns. Med en analys kan vi bestämma i vilken ordning vi ska göra olika satsningar och om några kanske ska genomföras alls. Det är viktigt att vi alltid noggrant och systematiskt kollar siffrorna innan vi lägger tid och resurser på ett projekt.

Vilken är nyttan för Locums hyresgäster?

– Vår analys kan ge svar på vad som gör mest nytta för Region Stockholm och våra invånare. Genom att vi prioriterar och genomför våra initiativ ökar våra möjligheter att tillhandahålla attraktiva och hållbara vårdmiljöer. Vi ser helheten. Ibland kan en idé vara bra för Locum men inte lika prioriterad för regionen i stort. Då kan det vara läge att backa.

Hur ser du på din roll i Locums utvecklingsresa?

– Vi ökar fokuset på uppföljning och analys. Det här gör oss till ett mer modernt och affärsmässigt bolag.✿

GUSTAVS TIPS FÖR ETT BRA BESLUTS-UNDERLAG:

- **Prata med en regionkollega. Gör ett studiebesök på trafikförvaltningen eller ett akutsjukhus. Det finns enormt många kunniga och engagerade medarbetare inom Region Stockholm.**
- **Våga göra antaganden. Verkligheten är komplicerad och att göra prognoser om framtiden är svårt. Försök ändå att göra prognoser och var tydlig med dina antaganden.**

FRÅGA LOCUM

Vill du ställa en fråga till en av våra många experter? Eller har du tips på ett ämne vi borde ta upp här? Kontakta i så fall Locums redaktör, se redaktionsrutan.

Den nya parken vid Södersjukhuset står färdig och är öppen för såväl sjukhusbesökare som allmänheten.

BILD OLOF HOLDAR

aktuella projekt >

BILD SOLBRITT ERIKSSON

S:t Görans sjukhus >

Tre nya torgtytor bjuder in till utevistelse

Här arbetas det för fullt för att göra klar den yttre miljön. Markytorna har minskats när de nya byggnaderna byggs, samtidigt som ett ökat antal vårdplatser ökar trycket på parkerings- och angöringsytor. Några planteringsytor utformas som fördröjningsmagasin för att ta hand om dagvatten.

Parkeringsplatser reserverade för rörelsehindrade samt särskilda platser för färdtjänst, IVA-bussen har placerats nära huvudentrén och den fysiska gångmiljön är tillgänglighetsanpassad.

Här byggs en dynamisk, tillgänglig torgmiljö som ska fungera för alla och inbjuda till utevistelse.

Karolinska Huddinge >

Ny klimatanläggning bakom bättre luft

Efter nästan 10 års arbete är nu klimatanläggningssystemet på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge snart helt utbytt till modern och digital teknik.

Många faktorer samspelar för att klimatet inne på ett sjukhus ska kännas trivsamt och vara hygieniskt. Tekniska installationer styr ventilation och värme för att nå de kraven. På ett sjukhus har luftens flöden och inomhustemperatur inte bara betydelse för att den ska upplevas behaglig utan är elementär även för att verksamheten över huvudet taget ska kunna fungera.

1800

Uttag för syrgas och andningsluft installerades på Älvsjö sjukhus.

BILD OLOF HOLDAR

Södersjukhuset >

Gamla akuten blir modern neonatal

Hela den gamla vuxenakuten byggs om för att blir en större och modernare neonatalavdelning. Lokalen får en helt ny planlösning med mer ljus och luft tack vare ljusgårdar och ljusschakt. Här kommer det att finnas 32 vårdplatser som ger möjlighet till nya arbetssätt för familjevård och samvård. Planeringen har gjorts tillsammans med vården och tar stor hänsyn till barns rättigheter, ökad sekretess och minskad risk för smittspridning.

Jakobsbergs sjukhus >

Rehab-bassäng renoverad

En renovering av en befintlig rehab-bassäng är klar. På grund av läckage från den tidigare bassängen har den ersatts med ett helsvetsat rostfritt alternativ. Under ombyggnaden utökades breddavloppens kapacitet för att minimera störande ljud och ventilationsaggregatet byttes ut. Bassängen förses med ett pooltäck för att spara energi.

Svar till Gissa stället >

Konstverket i bilden är från Sollentuna sjukhus och är en av tre skulpturer som ingår i en konstnärlig gestaltning med titeln "Flora", av konstnärerna Albin Karlsson & Thomas Bernstrand. (Frågan finns på sid 5.)

3 frågor >

BILD SÖDERTÄLJE SJUKHUS

Christophe Pedroletti, vd, Södertälje sjukhus:

Vad gjorde ni för speciallösningar under pandemin?

– De största ingreppen skedde på intensivvårdsavdelningen. Locum hjälpte oss att på kort tid skapa ett covid-IVA för att kunna ta hand om smittade patienter snabbt och säkert. Sen skalade vi upp med ytterligare en sådan avdelning i korridoren bredvid. Dessutom byggde vi om en geriatrisk avdelning till att bli en covid-geriatrisk sal.

Hur blev lösningarna?

– Det blev jättebra. Det har varit helt avgörande för att kunna bedriva den vård vi har bedrivit under våren. Allt har använts. Vi är väldigt tack-samma för detta.

Vad säger du om Locums arbete i detta?

– De har varit väldigt snabbfotade i allt. Redan innan pandemin har vi haft ett bra samarbete mellan vårt programkontor och Locum, så jag är inte förvånad över arbetet. Det har varit en stor välsignelse, engagemanget var enormt och det kändes som de jobbade dygnet runt för att få allt klart.

TEKNISKT BRANDSKYDD

Normalt har en sjukhusbyggnad brandlarm och släcksystem, så kallade sprinkler, installerade. Vid ett brandlarm aktiveras även en del underordnade system. Exempel är hissar som åker till stannplan, fläktar som startar och dörrar eller luckor som öppnas eller stängs.

BRANDCELLER

Sjukhusen är indelade i brandceller. Dessa kan stå emot en brand under en viss tid och kan vara en avdelning, ett vårdrum, en hisshall, ett trapphus eller ett schakt. Vid en evakuering sker förflyttning till en annan brandcell.

HYRESGÄSTENS ANSVAR

Hyresgäst och fastighetsägare ska bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete. Fastighetsägaren kontrollerar merparten av de tekniska systemen och hyresgästen ska ha en strategi för evakuering samt kompetens i hur man agerar vid en brand.

BESIKTNING OCH PROVNINGAR

Det finns regelverk som beskriver hur en brandlarmanläggning ska provas och med vilket intervall. Locum följer dessa regelverk. Utöver det provas också samtliga styrningar till underliggande system med ett intervall på 36 månader.

INSATS

I Stockholms län finns fyra brandförsvar: Storstockholm, Attunda, Södertörn och Norrtälje. Dialog förs kontinuerligt med länets räddningstjänster vid till exempel större projekt som kan påverka räddningstjänstens insats. Framkomlighet måste kunna garanteras och brandposter och stigarledningar måste fungera.

